

VRIJHEIDS **FIETSROUTE**

1944– 2019

75 jaar vrede

**Fietsroute langs memorabele plaatsen in
onze gemeente**

HEEZE-LEENDE

Fietsroute 75 jaar bevrijding.

Met genoegen schrijf ik een voorwoord voor de fietsroute die is uitgezet ter gelegenheid van het feit dat we stilstaan dat wij 75 jaar geleden bevrijd zijn. Deze route voert u langs een aantal plaatsen in onze gemeente Heeze-Leende waar tijdens de Tweede Wereldoorlog een bijzondere gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Het letterlijk even stilstaan bij deze bijzondere plaatsen doet ons ook beseffen wat in vrijheid te kunnen leven eigenlijk echt is.

Er zijn op sommige van deze plaatsen tijdens de Tweede Wereldoorlog ingrijpende dingen gebeurd die het leven van mensen zodanig veranderde dat het nooit meer werd zoals het daarvoor was. Dat heeft veel verdriet veroorzaakt in vele gezinnen. Daarom is het heel belangrijk om het belang van vrijheid te blijven markeren en te blijven benadrukken.

Het samen met kinderen, kleinkinderen en vrienden fietsen van deze route, het samen spreken over de bijzondere aangrijpende gebeurtenissen, zorgt ervoor dat we blijven herdenken met respect voor de getroffen inwoners en dat we naar onze toekomst toe onze vrijheid blijven waarderen.

Paul Verhoeven, burgemeester
Gemeente Heeze-Leende

VRIJHEIDS FIETSROUTE

Beste mensen in dit boekje vindt u een kaart van de gemeente Heeze-Leende met daarop aangegeven een fietsroute en de plaatsen waar in de gemeente bijzondere dingen gebeurd zijn in en vlak na de tweede wereldoorlog.

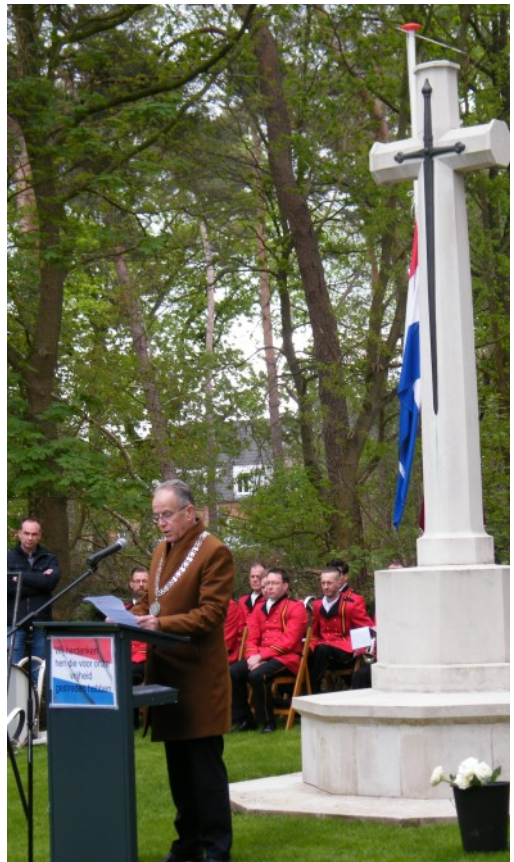
In dit boekje vindt u ook de beschrijvingen die bij deze punten horen.

Wij wensen u een prettige fietsen tocht!

Ben voorzichtig en denk aan de mede weggebruikers!

U bent zelf verantwoordelijk voor de deelname aan het verkeer!

Dit boekje is uitgegeven door de gemeente Heeze-Leende, september 2019.

1 Oorlogsmonument in de gemeentehuistuin

In de jaren na de oorlog begonnen de gemeentes aandacht te schenken aan oorlogsmonumenten. Voor deze monumenten was echter wel goedkeuring nodig van het ministerie. Plannen voor een groot monument in Heeze werden afgekeurd. Uiteindelijk kwam aan de voorkant van het nieuwe gemeentehuis uit 1954 een monument in de vorm van een plaat met namen tegen de gevel. Een heel eenvoudig monument waarbij men de jaarlijkse dodenherdenking hield.

Als gevolg van de uitbreiding van het gemeentehuis na de herindeling, was er voor het monument een andere plaats nodig. Men koos voor een plaats in de tuin van het gemeentehuis. Later werd de oude plaat nog vervangen door een nieuwe plaat.

2 Kasteel Heeze

Tijdens de oorlog werd het bevolkingsregister van de gemeente met enige regelmaat veilig opgeborgen in het kasteel. Daardoor bleef het ook behouden toen het verzet bij een overval het gemeentehuis van Heeze in september 1943 in brand stak. Zie ook punt 18 hierna. Omdat Heeze toen zonder gemeentehuis zat, is het kasteel ook nog korte tijd in gebruik geweest als zodanig.

3 De bossen achter het kasteel, bij de ijskelder

Na de bevrijding sloegen in de bossen achter de ijskelder en het kasteel geallieerde soldaten hun kampement op. Her en der zijn in bomen en met name beukenbomen nog inkereringen te vinden uit die tijd. De lange aanvoerlijnen vanaf Normandië voor soldaten, brandstof, munitie, materiaal etc. en de weerstand van de bezetter maakten het noodzakelijk om ook in bivak te gaan. In de bossen werden veel bomen gekapt die nodig waren om door de natte en drassige Peel te kunnen trekken.

4 Boschlaan Huis Jachtlust

Tijdens de oorlog woonde hier de plaatselijke leider van de N.S.B.

Ook in de huidige gemeente Heeze-Leende waren toen mensen lid of sympathisant van de N.S.B. De echte leden hadden de eed van trouw afgelegd. Sympathisanten betaalden minder contributie en waren dat vaak om uiteenlopende redenen. Soms moesten ze sympathisant worden om hun werk niet te verliezen. Anderen kozen er

voor omdat zij dan niet naar Duitse werkkampen hoefden. Weer anderen trouwden, leenden geld bij mensen die lid waren van de N.S.B. en waren zo gedwongen om sympathisant te worden. Ook wanneer je je schuld had afgelost kon je niet meer uit de partij stappen.

5 Vliegtuigcrash

Op 5 juli 1941 crashte een Hampden I van het 106e Squadron nabij de Strabrechtse Dijk. De

piloot was sergeant Norman Edward Bowering, die samen met zijn bemanning omkwam in de vuurzee die na de crash ontstond.

Op 8 juli 1941 staat voor Heeze (Strabrechtse Heide) een crash genoteerd van een Wellington IC van het 99e Squadron. De piloot was luitenant E.A. Masters, die samen met zijn complete bemanning krijgsgevangen werd genomen.

6 Munitieopslagplaats Strabrechtse Heide

Na operatie Market Garden werd de achtergebleven munitie verzameld en naar centrale vernietigingsplaatsen gebracht. Op de Strabrechtse Heide tussen het Platvoetje en het Grafven lag zo'n plaats op het grondgebied van de gemeente Heeze. Bij het vernietigen vielen helaas ook dodelijke slachtoffers. Er werd toen op 'n heel andere manier vernietigd dan nu. Het gevolg was

dat niet alleen boven de grond veel levensgevaarlijke munitie lag, maar ook in de grond. Tussen 1980 en 1982 werkten de EOD en een aannemer dagelijks om alle nog aanwezige munitie op te zoeken en te vernietigen. Op dat moment was dit de grootste ruimactie van de EOD. De dagelijks gevonden munitie moest direct vernietigd worden.

6A Bezienswaardigheid – Hoenderboom

Van historisch belang is de Hoenderboom. Hier kwamen vanouds vijf gemeenten bij elkaar: Heeze, Maarheeze, Someren, Lierop, en Mierlo. Door gemeentelijke herindelingen is dit aantal teruggelopen tot twee (Heeze-Leende en Someren). Ter plaatse bevindt zich een kopie van de grenspaal die hier vroeger stond. Hier dicht bij ligt het Grafven. Naar verluidt werden hier in 1595 een aantal vrouwen vermoord, die beschuldigd waren van hekserij. De toenmalige heren van Asten en die van Mierlo waren namelijk fervente heksenjagers. In dezelfde omgeving ligt het Rondvenneke, een pingoruïne en daarom een aardkundig monument.

7 Vlaamseweg

Aan de Vlaamseweg herinnert in de bocht van de weg richting Someren een monument aan de plaats waar drie Nederlandse soldaten (soldaat A.H.A. Aarts, sergeant F.A. Broos en soldaat A.N. Kanters) op 12 mei 1940 bij achterhoedegevechten sneuvelden. Zij trokken zich op dat moment terug van de Peel- Raamstelling. Aanvankelijk werden zij op deze plaats ook begraven. Op de graven stonden toen drie eenvoudige kruisen. Later zijn zij in overleg met hun familieleden herbegraven.

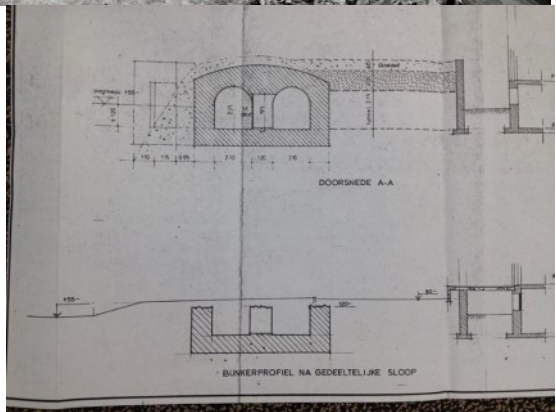
Iets verder in het bos stond de oorspronkelijke Villa Elias. De Joodse familie Elias die hier woonde was tijdens de oorlog tijdig naar de Verenigde Staten uitgeweken. De Duitsers namen de villa in beslag. In 1944 ging deze door brand helemaal verloren. Over de oorzaak van de brand doen verschillende verhalen de ronde. De één zegt dat onderduikers de villa in brand hebben gestoken en een ander zegt dat het gedaan is om te voorkomen dat de Duitsers de onderduikers konden oppakken.

8 Albertlaan - Providentia

In 1942 werd Providentia op bevel van de Duitse bezetter ontruimd.

Op het complex was in dat jaar een gebouwtje neergezet voor de Hitlerjugend. Er waren zeker niet alleen Duitsers lid van de Hitlerjugend. Ook Nederlandse jongens en meisjes van ouders die aangesloten waren bij de N.S.B. konden hierin worden opgenomen. Kinderen kregen les op de Deutsche Schule maar werden ook opgeleid en gedriild als een soort elite. Tevens werd er een betonnen schuilplaats aangelegd met een één meter dik betondek. Daarbovenop kwam weer grond en begroeiing. Een kleine heuvel aan de achterzijde van het klooster geeft de plaats van de bunker nog steeds aan.

9 Oorlogskerkhof Gemenebest Sterksel (Sterksel Monastery Cemetery)

Op het voormalige instellingsterrein van Providentia ligt aansluitend aan de eigen begraafplaats een begraafplaats waar 42 Britse soldaten begraven liggen. Zij zijn overleden in het veldhospitaal dat hier in 1944 bij de bevrijding (Operatie Marketgarden) gevestigd was. Zij lieten hun leven voor onze vrijheid.

10 Ten Brakeweg

Uit dankbaarheid dat Sterksel in de oorlog zelf niets is overkomen en de dienstplichtige soldaten uit Sterksel heelhuids thuis zijn gekomen, werd in 1945 aan de Ten Brakeweg een Mariakapel gebouwd. Op de steen bij de kapel staat:

“Mei 1940 – mei 1945

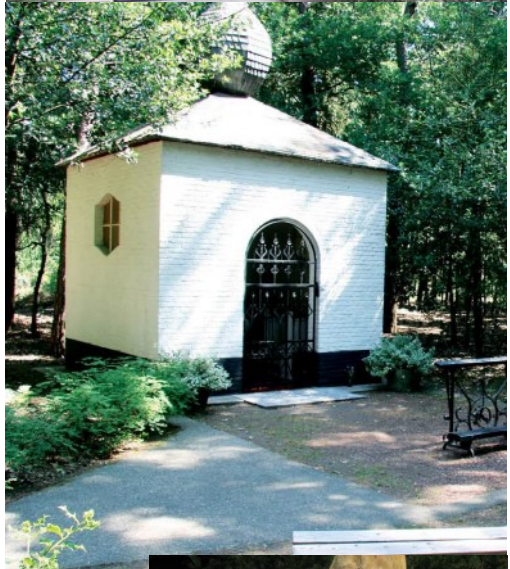
O Meikoninginnen, O Sterre der zee.

Gij leiddet ons veilig door oorlogsgevaaren
Door woelige branding van vijf bange jaren.
Uw meimaand o Moeder, bracht vrijheid en
vree.

Wij zeggen u dank,
Koningin van de vrede.
Gij die hier komt knielen
Herhaalt deze bede.”

Henk van Rossum

Toch is een inwoner van Sterksel, namelijk Henk van Rossum, door de Duitsers om het leven gebracht. Henk was lid van een verzetsgroep in Geldrop en had contacten met de verzetsgroep van de gebroeders de Koning in Heeze. Na de inval aan het Huisven in Heeze volgde een inval aan het Peelven, waar de familie van Rossum woonde. Om zijn familie te sparen meldde Henk zich op 17 juni 1944 in Haaren en werd op transport gesteld naar het concentratiekamp Dachau. Volgens het slachtofferregister van het concentratiekamp Bergen-Belsen is Henk daar op 31 mei 1945 overleden. Pas in 2016 werd bij de Britse begraafplaats (nabij de Berkenlaan) een gedenksteen voor Henk van Rossum onthuld.

10A Bezienswaardigheid Dorpshuis Valentijn

In dorpshuis Valentijn Sterksel is een tijdelijke tentoonstelling over de bevrijding te bezichtigen.

De bevrijders trekken over het spoor vanuit Leende over de toen nog Stationsstraat, nu Beukenlaan, Sterksel binnen. Hier bij de boerderij van Biemans

11 Station Sterksel, Oostrikkerweg

Op 3 september 1944 was een passagierstrein vanaf Heerlen onderweg naar Eindhoven. Al bij Roermond kwam er een bericht over luchtgevaar. Na het passeren van station Weert zagen de passagiers aan de horizon de stippen van enkele vliegtuigen. Nabij het station van Sterksel werd de trein door vijf Amerikaanse jachtvliegtuigen aangevallen. De vliegtuigen openden het vuur op de trein, die tussen het station Sterksel en Heeze stil kwam te staan. De passagiers vlogen de trein uit om in de velden dekking te zoeken. Na een aantal aanvallen vertrokken de vliegtuigen weer. Er vielen doden en gewonden in de trein. Medische hulp kwam van de dokters uit Heeze, Leende, Geldrop en andere plaatsen. Omdat de trein helemaal kapot was geschoten, arriveerde uit Eindhoven een andere locomotief met enkele goederenwagens om de overige passagiers toch nog te kunnen vervoeren.

12 Burgemeester Vogelslaan – Monument

Op 15 juni 1943 vond er een ontploffing plaats in een van de weilanden aan de Molenschut. Drie jonge Leendenaren kwamen daarbij om het leven. In de avond van 14 juni vlogen er geallieerde bommenwerpers over, vermoedelijk achtervolgd door Duitse jachtvliegtuigen. Een van de toestellen, dat in brand stond, liet zijn bommenlast vallen. Het ging om brandbommen en een brisantbom. Deze laatste was niet ontploft maar had wel een scheur waardoor de springstof zichtbaar was. In de ochtend van 15 juni kwam de bom toch tot ontploffing toen de jonge Leendenaren erbij waren.

13 Strijperstraat 25 - Onderduikplek

In Leende waren natuurlijk meerdere plaatsen waar onderduikers verbleven, waaronder het adres Strijperstraat 25.

Een andere plek waar onderduikers verbleven was op de plek waar nu het pannenkoekhuis aan de Valkenswaardseweg is.

Daar stonden vroeger een paar houten barakken, waarvan een 'n directiekeet. Deze was in gebruik als jacht- en vakantieverblijf.

In de oorlog verbleef de familie Bas de Gaaij Fortman sr. er ook. De familie bood in haar vakantiehuis ook regelmatig aan wisselende onderduikers onderdak en moest dus zorgen voor extra eten. Daarvoor ging men dan weer naar Louis Rutten.

Ook bij de weduwe Willems – Bax op de Kleine Kerk verbleef een gezin. Pas bij de bevrijding bleek dat het om een Joods gezin ging.

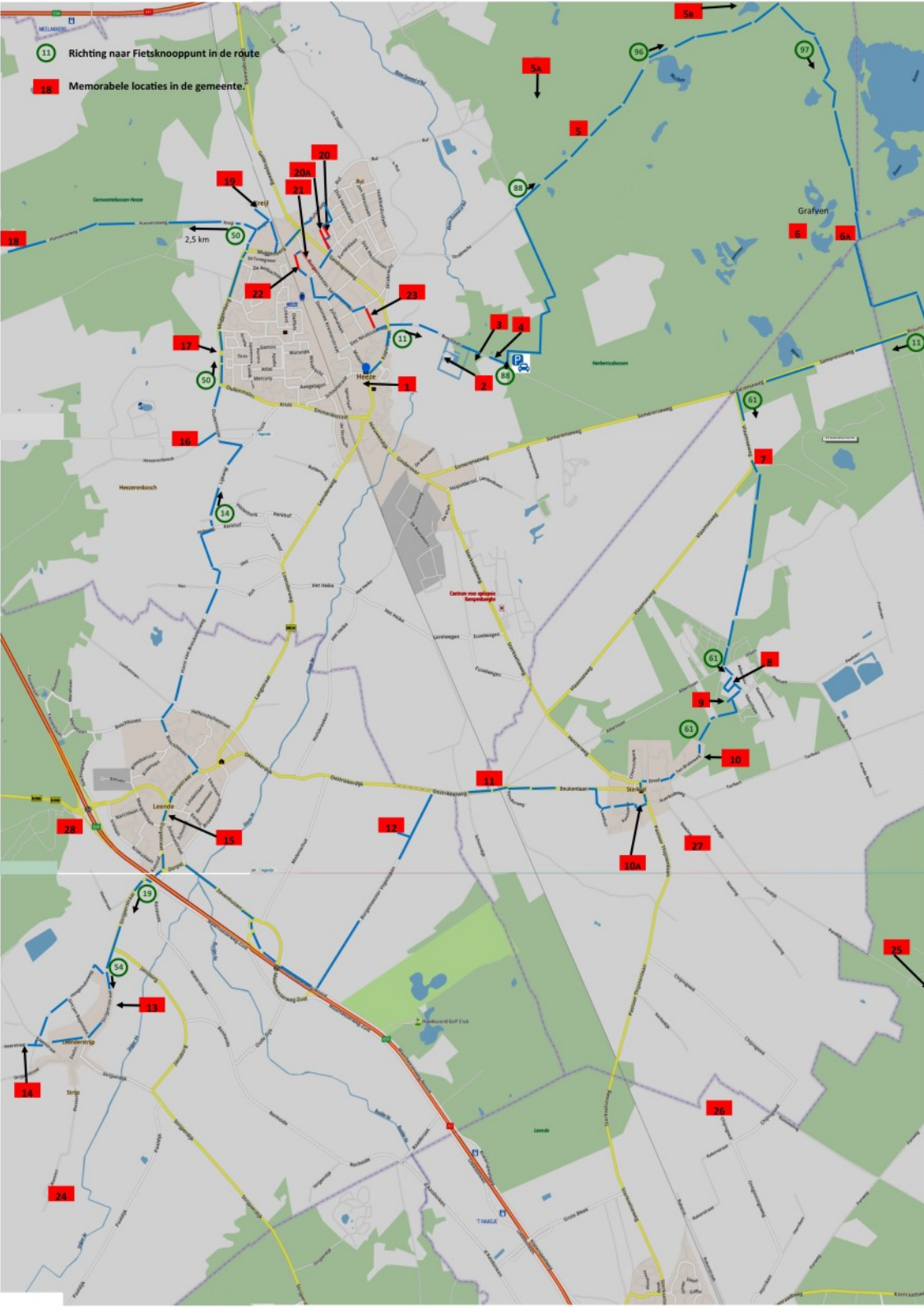

14 Radarstation Heerstraat

De Duitsers richtten korte tijd na het begin van de bezetting in het Leenderbos nabij de Heerstraat (Leenderstrijp) een radarpost op. Voor de manschappen werden houten barakken gebouwd met een foeragekelder. De radarschotel stond op de zogenoemde Vetersberg, waar later een uitkijktoren van Staatsbosbeheer kwam. Er was ook een onderkomen waar de soldaten konden schuilen bij aanvallen of bombardementen. Vanaf de Heerstraat werd een kiezelweggetje aangelegd.

Deze post bleef tot aan de bevrijding in functie. Bewoners van Leenderstrijp of andere gewone burgers mochten er uiteraard niet komen. Op een bordje stond: "Ohne Warnung wird geschossen!" Je bleef dus vanzelf wel uit de buurt. Fundamenten en een schuilplaats voor vleermuizen verraden nu nog de plek waar de radarpost heeft gestaan.

Bevrijd maar nog niet vrij??

De euforie na de bevrijding werd al snel anders. Wat te doen met de zogenaamde foute dorpsgegoten? In menige plaats werd actie ondernomen tegen onschuldige mensen. De geestelijkheid waarschuwde ervoor, dat mensen zich nog slechter gedroegen dan de Nazi's. Aan van alles en nog wat was gebrek. De distributie bleef nog een aantal jaren van kracht en werd geleidelijk afgebouwd. De Limburgse mijnen lagen stil en er was geen brandstof. De avondklok bleef in stand en je mocht zonder toestemming niet verder dan 6 km van je woonplaats. Transportmiddelen waren amper voor handen en delen van de spoorverbindingen waren vernietigd. Er waren geen bouwmaterialen voor het herstel van woningen, boerderijen, fabrieken en andere panden.

Fotografieren op straat was verboden evenals het bij je dragen van verrekijkers, pakketjes etc. Overal loerde het gevaar van achtergebleven of beschadigde munitie. Het front schoof maar langzaam op en lang bleef ook Heeze-Leende in de gevarenzone liggen. De dorpen werden geconfronteerd met de opvang van evacuees uit de Maasregio. Deze mensen moesten niet alleen onderdak krijgen maar ook eten, kleding etc. Gebouwen bleven gevorderd. Bij lang niet iedereen waren deze vluchtelingen welkom. Er ontstonden ook vriendschappen die tot op de dag van vandaag in stand zijn gebleven.

Door het mislukken van Market Garden stond de hongerwinter voor de deur. Geallieerde troepen moesten hals over kop naar de Ardennen voor het laatste grote Duitse offensief. Pas in mei 1945 kon Nederland opgelucht ademen en langzaam beginnen te denken aan de wederopbouw.

Inkrimpig distributie opgeschort

De plannen om de distributie van een aantal artikelen op te heffen zijn opgeschort, in verband met het feit, dat men niet weet hoe groot de behoeften van het pas opengekomen binnenland zijn, aldus deelde men van de zijde van het Departement van Economische Zaken mede.

STAMKAARTEN EN INGOVELLEN

INDICIE	BRANDSTOFFEN	ALGEMEEN	BRANDSTOFFEN	TOEG
TEXTIEL	DETER TEXTIELPUNTEN			
AARDAPPELEN	GOEDER			
ROET of VET	EDER			
VLEESCH	NOEDEN EN KATTEVOEDER			
RESERVE	WEDERLICHE KONINKRIJK			

→ LANGE BOMMEN
→ LANGE BOMMEN
→ LANGE BOMMEN
→ LANGE BOMMEN

V.D.H.
in de Distributie Map

Militair Gezag

Verordening No. 1.

DE MILITAIRE COMMISSARIS, D. W. Davids, reserve eerste luitenant voor algemeene dienst, als bedoeld in artikel 3, derde lid, van het aanwijzingsbesluit Militair Gezag, met standpleet te VEGHEL uitlofende de bevoegdheden, toegekend aan het Militair Gezag in voornoemde geroecente

BEVEELT

aan alle ingezetenen te
VEGHEL, ERP, DINHER, HEESWIJK
opgeve te verstrekken van alle motorrijtuigen of motorfietsen welke zich op dit oogenblik in hun bezit bevinden. Deze op gawe moet worden gedaan op het politiebureau te VEGHEL op **DONDERDAG 12 en VRIJDAG 13 OCTOBER** tusschen 9 en 12 uur.

In overleg met de Commandanten der Binnenlandse Strijdkrachten, Stoottroepen commando Noord-Brabant, zoowel als bewegingstroepen, is dit bevel ook van kracht voor alle motorvoertuigen en motorfietsen in het bezit van de voormelde K.P. en O.D.

Gegeve
D.
Militair

Overneming of inname van de schikking daarvan wordt ingebracht in de Staat van Beleg en hoogte des prout of van gelden

ONZE VOEDING
IN
DISTRIBUTIE-
TIJD

NA 705 AANVULLENDE BONKAART

AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING
20	16	12	08	04
AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING
11	07	03		
AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING		
10	06	02		
AANVULLING	AANVULLING	AANVULLING		
09	05	01		

BENZINE H 08
BENZINE H 03
BENZINE H 04
BENZINE H 02

15 Raadhuis Dorpstraat

Op 11 juli 1945 ging het raadhuis van Leende in vlammen op. Op de zolder van het gemeentehuis lag een aantal fosforgranaten opgeslagen. Toen drie Engelse soldaten bezig waren om deze granaten naar buiten te brengen, ontplofte er één. Een soldaat raakte hierbij ernstig gewond. Het zou tot 1957 duren voordat Leende weer een nieuw gemeentehuis had op de hoek van de Dorpstraat en Kerkstraat.

15 Oorlogsmonument Marktpllein/ gemeentehuis Dorpstraat

In Leende vielen als gevolg van de oorlog elf doden te betreuren. Voorheen bevond zich in het gemeentehuis van Leende een gedenkplaat voor de oorlogsslachtoffers. In plaats van een herdenkingskapel werden in het gemeentehuis onder andere glas-in-lood ramen aangebracht. Bij de verbouwing van het gemeentehuis in 1992 verplaatste men de gedenkplaat, die uiteindelijk in 1995 een plek kreeg op een herinneringszuiltje op het marktveld. Het grote raam zal een plaats krijgen in het nieuwe dorps huis en de kleine ramen uit de raadzaal zijn bij de gemeente Heeze-Leende in bewaring.

15 Dorpstraat - Burgemeester Manders

Samen met een aantal andere burgemeesters werd burgemeester G.J.A. Manders op 6 juli 1944 overgebracht naar kamp Vught. Dit gebeurde omdat ze ondanks herhaalde opdracht van de bezetter te weinig hadden meegewerkt of hadden geweigerd om in hun gemeenten arbeiders te vorderen voor het aanleggen van kustverdedigingswerken op Walcheren en voor het aanleggen van een nieuw vliegveld bij het dorp Rips in de Peel. Pas op 24 juni 1945 keerde de burgemeester, sterk vermagerd in Leende terug. Hij had in het concentratiekamp Bergen-Belsen gevangen gezeten. Hij wist op wonderbaarlijke wijze van het vrachtschip Athen te ontkomen, waarin duizenden gevangenen waren opgesloten.

De kampen hadden het bevel gekregen, dat geen enkele gevangene in handen van de geallieerden (de vijand) mocht vallen.

Woning burgemeester Manders Valkenswaardseweg 38 Leende.

15 Marktplaats - Twee keer bevrijd

Net voor de bevrijding werd ambtenaar F. Vogels door de Duitsers thuis opgehaald en afgevoerd naar Eindhoven. De Duitsers verdachten hem van vijandige activiteiten tegen hen. Hij was inderdaad betrokken bij het verzet in Leende. Hij verbleef in het politiebureau in Eindhoven en op 18 september 1944 kwam hij bij de bevrijding van Eindhoven weer vrij. Een dag later ging hij terug naar Leende. Bij zijn aankomst daar schrok men zich rot toen de auto met driekleur voor de deur stopte. Leende was op dat moment nog niet bevrijd. Toen het geallieerde leger ook Leende bereikte kon hij inderdaad zeggen dat hij het voorrecht had om twee keer te zijn bevrijd.

16 Heezenbosch

Bij de operatie Market Garden trokken de geallieerden door een smalle corridor van Valkenswaard via Waalre naar Eindhoven. Een zijlinie trok vanaf Valkenswaard via de Heezenbosch Heeze binnen.

17 - 20A Antonius van Lieropstraat/ Muggenberg

In de middenberm van de Muggenberg tussen de Oudenmolen en de Ten Borchwardlaan hangt een eenvoudig bord met de tekst: "Ter herinnering aan Heezenaar Antoon van Lierop, die hier op 20 juni 1944 is gearresteerd". Als politiek gevangene verbleef hij in concentratiekamp Amersfoort, en daarna in diverse Duitse werkkampen. Hij is vermoedelijk begraven in een massagraf te Bad Sasendorf. Naar hem werd een straat vernoemd.

18 Huisvenseweg 14 Gezin De Koning

In de oorlogsjaren lag hier, ver van de bewoonde wereld, een boerderij waar toen het gezin De Koning woonde. Het georganiseerde verzet in Nederland kwam rond 1943 pas echt op gang. Door haar afgelegen ligging was de boerderij een ideale plaats voor onderduikers. In de nacht van 12 juni 1943 werd de boerderij voor het eerst door de Duitsers en enkele Nederlandse politiemannen doorzocht. Zij vonden toen twee onderduikers en de niet-ingeleverde radio. Vader Jacob de Koning werd meegenomen, maar hij mocht wonder boven wonder na een paar dagen weer naar huis. In die tijd moet ook de verzetsgroep Het Huisven zijn ontstaan. Met name vier zonen en hun zwager Aart van Heijst waren actief in deze groep, evenals andere jonge mannen uit de omgeving. De leden hielden zich vooral bezig met het overvallen van distributiekantoren en het onbruikbaar maken van de bevolkingsregisters van enkele gemeentes. Vermoedelijk heeft de groep in september 1943 ook het gemeentehuis van Heeze in brand gestoken. De extra distributiebonnen waren nodig om extra eten te kunnen krijgen voor mensen die ondergedoken waren. De familie De Koning hielp echter ook Joodse onderduikers.

In december 1943 werd een van de zonen gearresteerd en via Utrecht naar het concentratiekamp Amersfoort gebracht. Na een maand mocht hij weer naar huis.

Op zondag 10 mei 1944 omsingelden de Duitse Sicherheitspolizei, Duitse militairen en Nederlandse politiemannen, de boerderij. Al snel bleek dat de Duitsers precies wisten waar de geheime bergplaats zich bevond. Ze troffen daar ook wapens aan. Alleen al daarop hadden de Duitsers de doodstraf gesteld. De zonen Gerrit, Arie, Willem en Huib de Koning, zwager Aart van Heijst en nog anderen werden die dag gevangengenomen. Na verhoor volgde hun transport naar het concentratiekamp Vught.

Omdat de geallieerde troepen langzaam maar zeker naderden, werd kamp Vught op 9 september 1944 ontruimd. De Duitsers schoten Huib, Arie en Aart die dag dood, enkele weken voor de bevrijding. Zij waren ter dood veroordeeld vanwege hun verzetsactiviteiten. De broers Willem en Gerrit werden afgevoerd naar concentratiekampen in

Duitsland. Bekend is dat zij in Neuengamme zijn geweest en vermoedelijk ook in Sandborstel. Ook zij keerden niet meer terug.

In Heeze waren meer mensen actief in het verzet. De namen van lang niet iedereen zijn bekend. Het verzet speelde zich in het grootste geheim af en na de oorlog vertelden veel mensen niets over die tijd. Zo was er een landelijke organisatie van knokploegen (LOKP) en de PAN (Partizanen Actie Nederland). Tot de laatste groep hebben zeker een aantal Heezenaren behoord.

19 Kreijl, St. Nicasiuskapel

Nicasius was een van de zogenoemde martelaren van Gorcum. Vanaf de negentiende eeuw kwam zijn verering op gang. Die vond toen nog plaats in de kerk.

Na de oorlog werd op Kreijl een kleine kapel gebouwd waar vanaf die tijd ook officiële plechtigheden plaatsvinden. Het bouwen van een kapel na de oorlog is niet vreemd omdat de overwegend katholieke bevolking iets wilde doen uit dankbaarheid voor de goede afloop van de Tweede Wereldoorlog en omdat het dorp en zijn inwoners niet te zwaar waren getroffen.

20 Willem Verbernestraat

In augustus 1939 werd de getrouwde Willem Verberne, tevens vader van zes kinderen, opgeroepen voor de mobilisatie. Hij moest ons land verdedigen tegen een eventuele aanval van de Duitsers. Aanvankelijk lag hij in Puiflik in de Betuwe. In de nacht van 10 op 11 mei, na de Duitse aanval, moest zijn legeronderdeel naar Rhenen om daar de Grebbergen mee te verdedigen. Tijdens een vuurgevecht met de vijand op 12 mei 1940 werd Willem dodelijk getroffen. Hij was 34 jaar toen hij voor zijn vaderland sneuvelde. Willem Verberne ligt begraven op de Erebeegraafplaats op de Grebbergen.

21 Burg. Serrarisstraat

De nog jonge burgemeester jonkheer mr. Theodore Willem Serraris bleef na de bezetting door de Duitsers, net als veel andere burgemeesters, op zijn post. Hij had geen gemakkelijke taak, want hij moest immers ook meewerken aan de bevelen van de bezetter. Het was bekend dat de burgemeester zeker geen vriend van de Duitsers was en dat hij hen tegenwerkte daar waar het maar enigszins mogelijk was. Zo probeerde hij onder andere veel jongemannen uit de zogenaamde Arbeitseinsatz of werkkampen te houden. Met name de plaatselijk leider van de N.S.B. had het op hem voorzien en de man stelde van alles in het werk om de plaats van de burgemeester te kunnen innemen. Samen met een aantal andere burgemeesters werd Serraris gevangen genomen en met ingang van 8 juli 1944 ontslagen. Hij werd op transport gesteld naar het concentratiekamp Bergen-Belsen, waar hij vlak voor het einde van de oorlog overleed.

Voormalig huis van burgemeester Serraris ter plaatse waar nu Kapelstraat 49 is

22 P. Theeuwenlaan

Dokter Theeuwen was huisarts in Heeze. De bevolking noemde hem meestal Piet of Pietje. Het is bekend dat de huisarts mensen in het verzet en onderduikers heeft geholpen. Hij verleende onder andere hulp aan de gebroeders De Koning maar kwam ook tijdens de bevrijding met gevaar voor eigen leven in actie. De straatnaam werd met name toegewezen omdat hij heel wat jaren de huisarts in Heeze was en veel voor Heeze heeft betekend.

Emmerikstraat 6 woonhuis dokter P. Theeuwen

23 Gebroeders De Koningstraat

Ter nagedachtenis aan de gebroeders De Koning werd deze straat naar hen vernoemd.

Zwager Aart van Heijst en de gebroeders Gerrit, Arie, Wim en Huibrecht de Koning (vlnr.) zaten in de verzetsgroep en werden

verraiden. Ze werden in concentratiekampen gefusilleerd of overleden er aan uitputting.

24 Onderduikplek De Riesten

In Leende waren de zogenoemde 'Dolinger Putten' een bekende onderduikersplek. In het gebied bij De Riesten lagen zogenoemde baggersputten, waar vooral jonge mannen zich schuilhielden om aan de Arbeidseinsatz te ontkomen. Een buitenstaander wist in dit bijna ondoordringbare gebied geen weg te vinden. Bovendien waren er voor de bekenden ook nog meerdere uitwegen. Door verraad van enkele Duitsgezinde Leendenaren werd de schuilplaats aan het einde van de bezetting toch nog door de Duitsers in brand geschoten. Gelukkig waren er toen geen onderduikers omdat die bezig waren met oogstwerkzaamheden

25 Monument in de Pan

In de nacht van 22 juni 1943 stortte nabij de Panhoeve een viermotorige Short Stirling van de RAF (Royal Air Force) brandend neer. Het vliegtuig was op weg voor een bombardement op de Duitse stad Krefeld. Bij de crash kwamen drie bemanningsleden om het leven en vier werden gevangengenomen, van wie er één later in een kamp overleed. Het monument werd op 5 mei 2000 geplaatst en is bekend als het Panmonument.

1A Oud gemeentehuis

Tot sept 1943 was het pand Jan Dekkerstraat 6 het gemeentehuis van Heeze.

Vliegtuigcrashes

Volgens de Verliesregisters 1939 – 1945 van het Ministerie van Defensie hebben verder onder andere de volgende vliegtuigcrashes plaatsgevonden:

Op 31 augustus 1943 crashte een Lancaster van het 207e Squadron tegenover de Hoef aan de Pan. De bommenwerper was op weg voor een bombardement op Mönchengladbach. Slechts één bemanningslid, Herbert Scott, wist het toestel tijdig te verlaten. De anderen kwamen om het leven. Op één na liggen zij begraven op de begraafplaats "De Oude Toren" in Eindhoven. Het andere bemanningslid is begraven op de Canadese begraafplaats in Groesbeek.

26 Chijsgoed

Op 27 januari 1943 werd een Avro Lancaster I van het 97e Squadron op weg naar Düsseldorf boven Maarheeze door Duits luchtdoelgeschut (Flak) geraakt. Het vliegtuig crashte ter hoogte van de hoeve Chijsgoed 9. Vijf van de zeven bemanningsleden wisten het toestel te verlaten en raakten in gevangenschap. Twee bemanningsleden, Robert William Rea en Ralph Muskett, kwamen om het leven en werden op de oorlogsbegraafplaats in Woensel begraven.

27 Stoeiing

Na de bevrijding stortte op 5 januari 1945 nog een Mosquito van het 169e Squadron neer in de boomgaard van het pand Stoeiing 3. Beide piloten kwamen om het leven en liggen op het oorlogskerkhof in Sterksel begraven.

Op 27 december 1941 staat voor het gebied Heeze Someren de crash genoteerd van een Wellington IC van het 57e Squadron. De piloot, Thomas Purdy, en vier andere bemanningsleden liggen begraven op de oorlogsbegraafplaats in Woensel.

Op 27 april 1944 is een Messerschmitt Bf 110G-4 neergestort. De piloot, Oberfeldwebel Rudolf Frank, kwam hierbij om.

Op 25 december 1944 stortte een Typhoon IB van het 440e Squadron neer. De piloot was Harry J. Hardy, die het vliegtuig kon verlaten.

Volgens het Ministerie van Defensie crashte op 10 oktober 1943 rond 16.00 uur in Leende een Duitse Messerschmitt BF 109 van de 12e Staffel van het Jagdgeschwader 26. Het toestel werd verwoest.

Messerschmitt BF109

28 Kruising Leende- Valkenswaard

Op 23 september 1944 maakte een Short Stirling IV rond 18.00 uur een mislukte noodlanding bij het kruispunt Leende - Valkenswaard. De piloot was Flight Officer W.A. Sparks. Hij was door de Flak (Duits afweergeschut) aangeschoten boven Arnhem. De noodlanding mislukte in feite. Bij de crash vielen geen doden.

In de wijk Ginderover in Heeze stortte op 7 augustus 1941 een Engels vliegtuig neer. Een bemanningslid kwam daarbij om. De piloot en drie anderen werden door de Duitsers opgepakt.

11A Onderduikers in Sterksel

Ook hier verbleven onderduikers. Ver afgelegen boerderijen en de bossen leenden zich daarvoor. Nabij het toenmalige station van Sterksel heeft in de oorlog een werkplaats bestaan waar bezems, borstels en verfkwasten werden gemaakt en er was een koperslagerij. Veel onderduikers vonden hier werk als dagbesteding.

5A Schuilkelders/onderduikadressen

Veel mensen zaten gewoon ondergedoken bij gezinnen. Wanneer de activiteiten van de bezetter dat te gevaarlijk maakten, werd ook gebruikgemaakt van onderduikkampen in de bossen. Het is bekend dat er één of meer van zulke kampen op de Strabrechtse Heide waren.

5B Bunker Strabrechtse Heide

Net ten noorden van het Mosvee heeft de Nederlandse landmacht in een hoge stuifduin voor de oorlog een oefenbunker gebouwd voor schietoefeningen.

Deze is nu door een laag zand aan het oog onttrokken.

